DIE BLYDE IN-comste den Hertochdomme

van Brabant/ in vooztijden by haren Landtsheeren verleent / ende van Keyser Carolo den V. gheconfirmeert ende by Philippus zijnen Sone / den II. Coninck van Spaengnien etc. solemneliicken gheswozen.

ANNO M, D. XLIX.

Tot Teulen in't Jaer Christi. 1644.

Digitized by Google

DIE BLYDE INCOMSTE,

Den Hertochdomme van Brabandt in voortijden by haren Landtsheeren verleent / ende van Keyser Carolo den V. gheconfirmeert ende by Philippus zijnen Sone / Coninck van Spaengnien den II. solemnelijcken ghesworen.

ANNO M. D. XLIX.

KAERELE bpder gratien Godts Roomsch Keyser/ altijdt vermeerdert des Rijcks/ Coninck van Germanien/ van Castilien/ van Leon/ van Granade/ van Arragon/ van Navarre/ van Napels/ van Mailliorque/ van Sardegne/ vande Eylanden Indien / ende vaster Aerden der Zee Oceane : Eertshertoghe van Oostenrijck : Hertoge van Bourgoignien/ van Lotrijck/ van Brabant / van Limbourgh / van Luxembourgh / ende van Gheldre : Grave van Vlaenderen / van Artois / van Bourgoignien / Palsgrave van Henegouwe / van Hollandt/ van Zeelandt / van Ferrette/ van Haguenault/ van Namen ende van Zutphen : Prince van Zuave : Marcgrave des heylichs Rijcx : Heere van Vriesland/van Salins/ van Mechelen/ vander Stadt Steden ende Landen van Utrecht/ Overijssel / ende van Groeninghen. Ende Dominateur in Asien / ende Asiken. Ende wy Philippus bpder selver Ghenaden/ Prince van Spaignien/ van beyde Sicilien/ van Jerusalem/ etc. Eertshertoghe van Oostenrijck / Hertoghe van Bourgoingnien / etc. Grave van Hasburgh / van Vlaenderen/ etc. Alle de ghene die dese jeghenwoordighe sullen sien/ Salupt. Alsoo/ om soo veel te meer Onse Erfnederlanden van herwaerts over ende de goede ende ghetrouwen Ondersaten van dien te thoonen ende bewijsen die goede ende oprechte liefde / gunste ende affectie / die wy Keyser hun altijdts ghedraeghen hebben / ende noch draeghende zijn : Niet anders begheerende/ dan t'ghene dat heurlieder ghemeyn welvaren / ruste / vrede / ende verseeckerthepdt aengaet ende concerneert. Wy onsen seer lieven ende seer beminden Sone / den Prince van Spaengnien/hebben herwaerts over ontboden ende doen comen/ ten eynde dat hy de selve Onse Erfnederlanden sien / besoecken / visiteren / ende kennen mochte / ende de Ondersaten van dien insgelijcks bethoonen de goede ende sonderlinge oprechte liefde ende affectie/ die hy hun draghende is. Op dat sy lieden dies te meer tot hem/ als haren toecomenden Heere ende Prince/ ghenegen gheaffectioneert ende verbonden blijven moghen. Ende om de selve ende andere merckelijcke reden/ hebben wy ghereselveert ende gheslaten/ hem te doen ontfanghen/ hulden ende sweren by de Staten ende Leden van allen onser voorschreven Erfnederlanden. Ende onder andere bpde Prelaten/ Edelen/ ende vier hoofdsteden van desen Onsen Hertochdomme/ende Lande van Brabant/ voor haren toecomenden.

menden natuerlijcken oversten Prince ende Heere. Om by hem ende zijn Erven ende naecomelinghen / nae onse afsijdicheydt / ons voorsz. Hertoochdom ende Landt van Brabandt met zijne toebehoorten / als opzecht en warachtich Heere van den selven te ghebruycken. Alle d'welck wy de voorgesepde drie Staten van Brabandt hebben doen voorhouden ende proponeren in onse jeghenwoordicheyt / ende inde jegenwoordicheyt van onse seer lieve ende beminde Suster ende Mope van ons Prince / vrouwe Marie / Coninghinne Dovagiere van Hongarijen / van Bohemen / etc. in onsen afwesen Regente ende Gouvernante van onse voorseyde Erfnederlanden. Ende dat onsen wille ende meeninghe is ghewest ende noch is / dat onsen voorsz. Sone / de Prince / als onsen toecomenden eenich Erfghenaem / Hun ooch gunne / beloove ende sweere de BLYDE INCOMSTE nae der ouder maniere ende costumme. Maer want inde BLYDE INCOMSTE, die wy ende onse Voorvaderen ghewozen hebben / eenighe puncten ende saken zijn alreede ende gheheelijcken volbracht: andere die niet onderhoudelijck noch ghevuechlijck en zijn / ter welvaert / vrede ende ruste desselfs Landts. Ende aensiende / dat onse voorghenoemde Sone denckt ende begheert / al t'ghene dat hy hun gunnen / beloven ende sweeren sal punctuelijcken t'onderhouden ende te volbrenghen. Op dat sy selfs mochten aenmerchen t'gene dat daer inne soude behoozen ghemodereert oft verandert te worden ende om te reformeren d'Articulen / diemen bevinden soude niet observeerlijck ende onderhoudelijck te zijn. Achter volghende / d'welck diversche vergaderinghen ende communicatien mette selve Staten ghehouden syn ghewest / soo dat eyndelijck nae veel ende diversche vertrecken / Advysen / Opinien / ende Rapporten / respectivelijck d'een den anderen ghedaen: sy luyden dien aengaende / gheconsenteert ende hun ghewillicht hebben nae uyt wysen der Acten / by hun hier op ghemaeckt ende getreckent. Ende nae dien wy Prince alle de voorsz. BLYDE INCOMSTE, van onsen Heere ende Vader / mitsgaders de toebrieven ende verleeninghen vanden voorsz. wijlen onsen over-ouden Vader inden lesten Artijckel vande voorsz. BLYDER INCOMSTE, gheroert in (Spaensscher tale trouwelijcken ghetranslateert) hebben hooren lesen / ghesien ende wel verstaen / mitsgaders die veranderinghe ende moderatie van dien / ende des toeghevoecht is / nae inhouden vande voorsz. Acte. Willende ende begherende / naevolghende de goede ghelieste van onsen voorghenoemden Heer Vader den gemeynen Lande van Brabandt / ende de goede Luyden / Ingheseetenen ende Ondersaten desselfs haer Rechten / Privilegien / Vryheden / Costumen / Ghewoonten / ende ooch Heercomen / onderhouden ende observeren. Sonderlinghe ghemerckt die groote ende menichvuldighe dienslen / gunsten ende trouwe / die sy onse Voor-vaderen / Hertoghen ende Hertoghinnen van Brabandt (saligher ghedachten) ende onder andere / onsen ghedachten Heere / den Keyser / onsen Heer Vadere dickwils ghedaen hebben / ghelijck goede Ondersaten hare gherechtighe Heerschappen schuldich waren te doen / ende so wy betrouwen / dat sy ons by toecomende tijde ooch doen sullen: soo hebben wy / by were en consente van onsen voorsz. Heere en Vader in desen onsen teghenwoordigen ontfanck en huldinge binnen der Stadt van Loven: ende uyt onser rechter wetenthept en wille hen ooch verleent / ghegheven en geconsenteert / verleenen / geven ende consenteren / sulcken Privilegien / Puncten ende vastichеden van rechte / als hier na volgen. Hun gelooovende ende sweerende /

voor ons / onse Erfghenamen ende nacomelinghen / na de aflyvicheyt van onsen voorschreven Heere ende Vadere (dien Godt almachtich een goet lanck salich leven verleene) die te houden ende te doen houden / vast ende ghestadich sonder breecken tot eeuwighen daghe.

I.

Inden eersten dat wy hun goede ghierechte ende getrouwe Heeren zijn sullen. Ende gheen cracht oft wille aen hun doen baren oft ghedoogen te geschieden / in eeniger manieren. Ende dat wy die hupten vonnissen ende rechten niet handelen en sullen / noch laten handelen : Maer alle onse Prelaten / Godtshupsen / Baenrotsen / Edele ende goede lupden ende ondersaten van onse Steden ende vryheden / ende Lande van Brabandt / ende van Overmase / handelen ende doen handelen in alle saken met Vonnisse ende met rechte / na de Rechten vande Steden ende Bancken daer dat behoozen ende schuldich zijn sal te gheschieden. Ende dat die Rechteren van onsen voorsz. Lande / haer ghenechten sullen moeten houden sonder eenich middel van uptsetten / by haren oesupne / ghebreche oft toedoene. Behoudelyck dat die voorschreven Rechteren haer genechte van heerlyckheydt wel eens sullen moghen uptsetten / ende niet meer.

II.

Item / dat die Privilegien ende Charteren / desen voorschreven Lande eñ goeden Lupden aengaende / die sy nu hebben ende naemaels vercrijghen sullen / tot heuren ende t'voorsz. lants behoef / sullen blijven in't Slot van Vilvoorden : Ter bewarighe van eenen eerlycken weerdighen ende ghequalificeerden Persoon / gheboren in Brabandt / ende in Brabandt residerende / byden Prince daer toe ghecommitteert oft te commiterene. Behoudelyck dat die selve ghecommitteerde sal den Prince Eedt doen in presentie vande Staten / oft hare ghedeputeerden : Waer toe die Prelaten ende Edelen ghedeputeert hebben / twee Prelaten ende twee Edelen / de welcke den Prince oft zijnen ghecommitteerden / ghevuechlyckst sal moghen vinden ten tyde als die voorsz. Ghecommitteerde zynen eedt doen sal. Ende sal den derden Staet te weten / de vier Hooftsteden (des versocht zynde) by den Prince deputeren upt elcker Hooftstadt eenen / die welcke daer toe geroepen ende beschreven sullen worden / om ooch over den voorsz. Eedt te zijne : Welcken Eedt wesen ende inhouden sal / den selve Prince ende Lande goet ende ghetrouwe te wesen / ende de selve Charteren ende privilegien niet te alieneren / te vervreemden noch te verdoncheren / by hem selven / noch by anderen in eenigher manieren : Ende dat die selve Ghecommitteerde sal de Staten gheven ende overleveren Inventaris ghenerael vande Privilegien ende Charteren / den voorsz. Lande ende goede Lupden van Brabant aengaende / die welcke ghemaect sal worden byden selven Ghecommitteerde eñ bewaerdere / ter presentien vanden Cancellier van Brabant : Suler geertendeert / dat een pegelyck vande Staten daer upt weten ende kennē sal mogen / t'gene dat hem concerneert ende aengaet : Om den selven Inventaris byde selve Staten in haerlieden Coffre bewaert te worden / ende niemande in't particulier daer af copye te leveren. Maer nochtans dat de selve Staten ende elcken van hun / ende vande vier Hooftsteden tot heur lieden versoecke / ende ter Ordinancie vanden voorsz. Cancellier vande selve Visie ende inspectie ghegeven sal worden. Ende daer-en-boven / dat die voorschreven

Verwaer-

Der waerdere vanden Charteren alſoo ghehouden ſijn / wanneer hy des ſal verſocht worden/ vande ſelve Staten/ oft pemanden van henlieden te ghevene Viſie ende Copije autentycke van alſulcke originele brieven / als den ſelve Staten/ Stadt/ oft Steden/ oft jemant van henlieden ſoude mogen behoevē oft hem noodtlijck weſen : eñ dat ter Ordinancie vanden Prince oft zijnen Rade van Brabant.

III.

Item/ dat wy ons nimmermeer als Hertoghe van Brabant/ ende Lande van Limborch ende om ſaken wille der Heerlijckheydt den ſelven Lande aengaende/ verbinden en ſullen met pemande Oorloghe aen te nemen/ noch Pandinge te doene/ oft te doen doene op pemande/ het en ſy by Rade/ wille/ eñ conſente onſer Steden/ eñ t'Slants van Brabandt. Ende dat wy geen ander ſaken ghelooven noch beſeghelen en ſullen/ daer onſe Landen/ Palen/ Steden oft eenighe van hun/ vanden Lande voorſz. oft de Rechten/ Vryheden ende Privilegien ghecrencht/ vermindert/ oft daer onſe Landen ende Onderſaten der ſelver mede beſchadicht ſouden moghen worden in eenigher manieren.

IIII.

Item/ dat wy aennemen ſullen den Tijtel ende Wapenen van Loothrijck/ van Brabandt/ van Limborch/ ende Marchgrave des heylichs Rijcks/ alſoo dat behoort. Ende dat wy nae den voorſepden Tijtel ende Wapenen eenen Segel ſullen doen maecken ende ſteecken met een merckelijck teecken/ verſchepdē van onſen anderen Seghel. Den welcken wy niet en ſullen mogen doen veranderen/ oft eenighe andere daer op oft nae laeten ſteken/ conſent oft wille daer toe ghcven in eenigher manieren/ het en ware om redelijcke ſaken : d'welck wy dan doen ſouden by conſente vande drie Staten des voorſz. ons Landts van Brabandt. Welcken Seghel altijt inden ſelven onſen Lande van Brabandt ſal moeten blijven/ ſonder daer upt ghevoert te worden. Ende men ſal daer mede Seghelen alle ſaken onſen voorſepden Lande van Brabandt/ ende van Overmaſe/ ende de Onderſaten der ſelver aengaende / ende geen ander beſeghelen. Dat oock de brieven die daer aff ſullen zijn/ ſullen ghemaeckt worden by eenighe van onſe Secretariſen/ die totte Brabantſche ſaken ſullen weſen ghecordonneert.

V.

Item/ dat wy onderhouden ſullen ſeven weerdighe Perſoonen/ daer af die een Cancellier ende Seghelecre weſen ſal/ ghebozen van onſen voorſepde Lande van Brabant/ ende kunnende drie Talen : te weten/ Latijn/ Walſch/ ende Duytſch. Die welche onſen voorſepden Segel bewaren ſal. Ende die vier ghebozen/ woonende ende ghegoept in onſen voorſepden Lande van Brabandt/ oft die baenroetſtamme / in onſen voorſz. Lande van Brabandt van haer ſelfs / oft van houwelijcker weghen beſitten/ ende die andere twee van conſent weghen van onſen Rade ſulcker als ons ghenoegen ſal/ kennende die duytſche tale : met welcke ſevene ende andere nu jeghenwoordelijck daer toe ghevoecht ſijnde/ oft die ghene die in toecomenden tijde ons ghelieven ſal/totten ſelve Rade te voegen/ Wy oft onſe Gouverneur oft Gouvernante generael ſullen doen handelen eñ bedrijven alle ſaken vanden ſelven Landen ende jnghеſetene deſſelfs der Juſticien aengaende/ ende t'gene des daer af dependerende is. Het ware van Proviſien / ordinaris van Juſticien oft van Statupten/Placcaten/Edicten/Ordonnancien/Bevelē/ oft anderſins by

rade ende Advyſe vanden ſelven/ ende den voorſz. Brabandtſchen Rade: Sonder hen bp pemandt daer inne eenich belet oft ſwaernisse ghedaen te moghen worden/ noch dat ſp daer af tot pemandts ordinancie staen ſullen / dan van ons oft onſen Gouverneur/ oft Gouvernante generael. Ende ſullen alle de gene die onſe oft onſer Nacomelinghen Raeden oft Secretariſſen zyn ſullen / eer ſp hen van heuren Raedtſchappe oft officie onderwinden ſullen moghen/ bp ſulcken hulde / trouwe/ ende Eedt/ als ſp ons oft onſe Nacomelinghen ghedaen ſullen hebben: onſen dzie Staten/ tot ons ghemeyns Landts behoef/ geloven ende toeſeggen/ dat ſp nimmermeer daer bp oft daer over comen en ſullen/ bzieven ſchryven/ teeckenen/ noch beſeghelen / daer eenige van onſe Landen/ Steden/ Sloten/ Lieden/ Renten/ oft Heerlyckheden/ te Water oft te Lande in dees zyde oft in geen zyde der Maſe ligghende/ verſedt/ beleent/ vercocht/ verbreemt/ vercort/ beſwaert/ noch eenichſins becommert/ wechghegeven/ oft quytgeſchouden ſullen worden in eenigher manieren/ het en ſp bp conſente der dzie Staten voorſz. ende bevintmen/ dat hier teghen eenige onſe Raedtſlupden/ Segelaren oft Secretariſen/ in haren Rade/ officien oft dienſte/ hem misdroeghe oft miſgrepe / die ſullen wp daer af corrigeren/ bp Rade der Edelen ende goede Steden ons voorſ. Lants van Brabant, oft vanden meeſtendeel van hen.

VI.

Item/ dat wp voortaen niemanden tot onſen ghеſworen Rade van Brabandt nemen en ſullen/noch onthouden/het en ſyn goede lupden binnen onſen Lande van Brabant/ geboren van wettighen bedde. Ende in onſen voorſeyden Lande woonende. Ende ghegoept oft baenroetſtammen: Inden ſelven onſen Lande beſittende van heurs ſelfs / oft van houwelyckx weghen uptghenomen de twee van onſen Rade/ die de voorſeyde duptſche tale kunnen.

VII.

Item/ dat wp goede Mannen van onſen Brabantſchen Rade ſetten ſullen/ om een Raedtcamer van onſen t'wegen te houden/ ter plaetſen daer wp binnen onſen Lande reſidentie doen ſullen. Ende oft ons ghebuerde daer bupten te weſen / ſoo ſullen wp die ordineren/ te houden binnen den ſelven onſen Lande tot eender ghelieffelyckher plaetſen: de welcke volcomen macht hebben ſullen/ een peghelyck te ontcommeren van onſen t'wegen. Ende dat beſghelyckx onſe Reeckencamer ghehouden ſal worden/ ſoo die tot noch toe gheweeſt heeft.

VIII.

Item/ dat alle bzieven/ opene ende beſlotene / diemen voortaen in onſen Rade van Brabant van onſen t'wegen verleenen ende upt senden ſal / het ſp voor ons/ oft ten verſoecke van partye: maken / expedieren ende uptſenden ſal / in ſulcker Taele/ alſmen ſpreeckt ter plaetſen/ daer die ghеſonden ſullen worden.

IX.

Item / dat wp gheen Cancellier oft Segheler in onſen Lande van Brabandt ſetten en ſullen/ hp en ſp van wettighen bedde binnen onſen Lande van Brabant ghebooren. Ende aldaer woonende ende ghegoept: oft baenrotſtammen inden ſelven onſen Lande beſittende van ſyns ſelfs/ oft van houweliker wegen/ kunnende dzie Talen als voor: Ende anderſins totte ſelve officie nut ende bequaem zynde/ ende den Lande oorboorlyck. Welcken Cancellier den Eedt totter ſelver officie ſtaende doen ſal/ in preſentie van ons/ ende vande dzie Staten / tot ons ende ons

ghemeyns/

ghemeyns Landts behoef: inder maten als dat voor in een punct begrepen is/ roerende vande gheloften ende toeseggheu/ die onse Raden/ Segelere/ ende Secretarisen / de voorseyde drie Staten doen sullen: ende dat onsen Brabantsche Secretaris ende Clerck van onsen Leemboech/ gheboren Brabanders sijn sullen. Behoudelijck dat wy twee Secretarisen sullen mogen setten/ al en waren die in Brabandt niet gheboren.

X.

Item/ dat onse Cancellier ende Luyden vande Rade/ Secretarissen/ die Luyden vander Reken-camer in Brabant/ ende Clercken/ Drossarten/ Warantmeesteren/ Woutmeesteren/ ende alle andere die eenighe groote Ambachten oft officien hebben: Ende desgheliick mede alle Officieren/ op't plat Landt gheseten: Ende oock die Burgghemeesteren ende Schepenen van onse Steden/ ende alle andere Justicie ende recht doen oft doeren/ van ons oft van onse Vassalen wegen/ Sweren sullen ten heyligheu/ dat sy dese onse BLYDE INCOMSTE sullen onderhouden in alle hare Puncten/ soo verre alst elcken van hen aengaet: sonder daer tegen te doene/ met rade oft met dade/ in eenigher manieren.

XI.

Item / dat die van onsen Rade ende alle andere onse Dienaeren / Rechteren/ Borgghemeesteren / Schepenen / Raetslupden/ Mannen van Leene/ laten/ ende alle andere die macht hebben te manen oft te wijsen/ ende desgelijck die dienslen oft officien houden in onsen Lande van Brabandt/ van wat officie dat sy/ niemandt daer inne upt gheschepden / beyde inde Steden/ Vrijheden/ ende Dorpen/ sullen Sweeren/ doende heuren Eedt/ dat sy gelt/ goet/ gifte/ mijde noch eenigerhande goet doen nemen en sullen/ hen doen noch laten geloven oft nemen/ by hen selvē oft by pemanden anders/ om pemāden inden Rechte te vorderen oft te verachterē maer dat sy eenen pegelijckē/ arme eñ rijcke/recht eñ vonnisse/ even gelijc doē sulie/ sonder anders in te trecken oft eenigerhande werve daer tegen te soechē/oft voorts te keeren. Ende voorts dat sy om Borgemeesterschap/ Schependomme/ eñ Raetschap/ goet/gelt/gifte/ mijde noch eenigerhande diensten/ noch goet doen/ gegeven gelooft/ noch geboden en hebbē/ noch doen geloven/ geben/ noch bieden pemāden van heuren wegen/noch daeromme gebeden/noch doen bidden/ in eenigher manieren. Eñ so wie hier tegen dede/ dat hy nimmermeer in onsen Rade/ dienste/ noch in eenigen Rechte oft Regimente van onse Steden/ Vrijheden/ oft Dorpen wesen en sal mogen in geenre wijs.

XII.

Item/dat onse Landen van Limborch/eñ van Overmase/tot eenwigē dagen blijven sullen aen onsen voorseyden Landen van Brabandt: ende dat die daer af nemmermeer en sullen gheschepden worden. Dat oock wy onse andere Landen van Overmase lossen sullen/soo wy gevoeghelert sullen mogen/ende die aen onsvoorschreven Landt van Brabandt brengen/om daer ane te blijven sonder schepden. Dat voorts totten selven onsen Lande van Brabandt sullen versaemt blijven/den Grave/ende dien met heuren toebehoorten/ende anderen die daer af vervremt zijn. Ende besondere soo veel doen/dat/hoe wel de voorschreven plaetse van dien nu upt onsen handen sy / dat nochtans de selve plaetse sal wederomme inde selve onse handen ghebracht ende ghestelt worden ende blijven versaemt/ soo diere voren ghewest heeft: soo verre alst nae Recht ghebeuren mach. Ende dat wy onse Landen ende Steden van Overmase ghemeynlijcken met allen heuren toebehoor-

behoozden/ niet meer oft voozder belasten / becommeren / noch beswaren en sullen dan die op den tijdt van nu becommert oft beswaert zijn. Ende soo wanneer die in onse handen ende machte comen sullen zijn / dat wy dan die onse voozschz. Lande van Brabandt / sonder vertreck sullen doen versekeren / met goeden borghen op deese zijde der Mase / die hupsen daer af te leveren onse Landen / als te doen zijn sal/ ende die voozsz. Hupsen ende Steden te besettene met Brabanderen oft met den ghenen die daer inden Lande gheseten zijn : Ende die ons ende onse Landen alsoo verseketen sullen/ met goede Borghen op deese zijde der Mase gheseten. Soo dat wy ende ons Landt des wel versekert sullen zijn / dat sy van onsen Lande van Brabant niet gheschepden en sullen worden in eenigher manieren. Ende dat wy dan de voozseyde Landen/ Sloten / ende Steden van Overmase/ voortaen niet meer verpanden noch versetten en sullen in enighen manieren. Dat voorts wy de Ondersaten ons voozseyden Landen van Overmase / die Wetten ende Dommissen houden sullen/ nader Banchen Recht daer sy behoozen.

XIII.

Item dat wy alle onse ondersaten ende goede lupden/ onsen Lande ende Steden van Brabant / ende van Overmase pepsselijck ende vredelijck inden Lande van Hollandt/ Zeelandt/ ende alle andere Landen sullen houden/ varende ende vlietende/ los ende vry op heuren gherechten Tol / soo sy van oudts gheploghen hebben. Dat voorts wy alle onse ondersaten ende goede lupden onser Steden ende Landen voozsz. sullen houden in allen Landen / Varende ende vlietende/ ende wederom keerende los ende vry van alle schulden ende gheloften/ die wy oft onse voozsaten schuldich mogen zijn oft ghelooft hebbe/ oft die wy namaels schuldich sullen zijn ende ghelooven. Voorts meer hebben wy den Poorteren ouser Stadt vanden Bosschz gheconfirmeert ende ghevesticht/ confirmeren ende vestighen/ sulcke brieven als sy hebben van wijlen Hertoge Jan van Brabant/ ende van vrouwe Jacoba/ Hertoghinne in Beperen/ saligher gedachten/ roerende van heuren coopmanschappen ende goeden/ Tol vry te wesen/ Varende ende Vlietende inden Lande van Hollant ende Zeelant : Ende sullen onsen Brieve daer af bevelen volcomen te wesen/ na inhout heurer brieven. Ende als vanden Lande van Gheire/ dat sy met heuren Coopmanschappen oock Tol vry sullen wesen / Varende ende Vlietende inden voozsz. Lande van Gheire/ na inhout der Brieven die sy inghelijcx daer af hebben. Ende alwaert soo dat yemandt van onse ondersaten ende goede Lupden voozsz. ten ooesupne van Schulde oft Gheloste van onse voozschz. Voozsaten oft van ons ghevanghen oft beschadicht worde / dat wy die daer aff ontheffen ende schadeloos houden sullen / ghelijck den walschen Brief oft Chartere/ daer af ghemaeckt/ inhoudt ende begrijpt.

XIV.

Item dat wy alle onse vrije straten open ende vry houden sullen / alsoo wy die schuldich zijn te houdene sonder arghelist : om elcker mael daer over ende deur te moghen varen ende keeren/ op sijnen gherechten Tol. Utghenomen van Schulden oft Gheloften die hy schuldich ware/ oft soude moghen ghelooft hebben/ oft breucken oft Misdaden/ die hy mocht misdaen hebben.

XV.

Item dat wy de ghenen/ die upt saken van heure erven oft gorden / eenighe

de

weghen / bꝛugghen oft paſſagien in onſen vooꝛſz. Lande ſchuldich zÿn te houden/ bedwinghen ſullen oft doen bedwinghen / ende indien hebben dat ſy de vooꝛſchꝛ. weghen / bꝛugghen ende paſſagien wel ende kupsbaer van tÿde tot tÿde ſullen houden / repareren ende verwaren. Ende oft daer inne ghebꝛech viele / dat die Hooftſtadt daer onder dat ſulcke weghen / bꝛugghen / oft paſſagien gheleghen zÿn / dat ſal moghen doen doene / op des gheens coſt ende laſt/ die daer inne ghehouden ſal weſen. Ende daer teghen/ ende om alle ghebuerlÿck Recht te pleghen/ en ſal niemandt verantwooꝛt werden.

XVI.

Item/ dat van nu vooꝛtaen de ghene die onſe tollen/ ſoo waer die in onſe Landen gheleghen zÿn/ verpachten ſullen oft daer aen deplen/ den tÿt van heure pachtinge oft deplinge duerende: deſgelÿcx de gene die mede aende Munte deelen/ onſe Steden Rechte/ niet en ſullen mogen gheſtelt/ ghecozen/ noch ontfangen wozden.

XVII.

Item/ dat ſoo wat perſoon binnen onſen Lande van Bꝛabant/ eñ van Ovꝛmaſe ghevangen wozt/ dat wp dien niet en ſullen doen voeren/ noch laten voeren ghevanghen buyten onſen vooꝛſz. Lande.

XVIII.

Item / dat wp geenen Penninck en ſullen doen ſlaen binnen onſen Lande van Bꝛabandt/ het en ſy bp Rade/ wille/ ende conſente van onſen ghemeynen Lande vooꝛſz. Ende datmen dien Penninck nimmermeer lichten en ſal moghen: Ende wozde hp ghelicht / dat wp dat ſullen moghen nemen aen des Muntmeeſters lÿf ende goet / ſonder verdꝛach/ ende ſonder verletten: Ende datmen dien Penninck ſlaen ſal in eenigher van onſe vꝛÿe Steden. Ende den ſelven waranderen/ gheliÿck die walſche Charte oft Bꝛief/ vooꝛtÿden ghemaeckt/ inhoudt ende begrÿpt.

XIX.

Item/ dat gheen man/ die van geenen ghetrouden bedde en is/ Raedt/ Bꝛoſſaert/ noch Richter in Bꝛabandt weſen en ſal: noch Ambacht hebben van onſen weghen.

XX.

Item/ waert ſaken dat eenighe twiſten oft ghevecht viele binnen onſen vooꝛſz. Lande/ dat dan alle die ontſchuldige banden vooꝛſepden twiſt oft ghevecht/ vaſte ende ſekere vꝛede hebben ſullen / vander uren dat dien twiſt oft ghevecht vooꝛſz: ſoude gheſchiet ſÿn/ vierentwintich uren lanch: Ende wie daer en binnen yet dede dat hp Vꝛede-bꝛeecher zÿn ſal.

XXI.

Item / dat wp van doodtſlaghe niemanden d'Landt gheven en ſullen / hp en hebbe eerſt ghevoent teghen die Maeghen.

XXII.

Item/ dat alle de gene die wp van nu vooꝛtaen gheven ſullen Meyerien/ Vozſterien/ oft die wp Meyeren oft Vozſteren maken ſullen: Ende ooch / de gene die Meyerien oft Vozſterien ten tÿde van nu vooꝛtaene in Bꝛabandt hebben ende houdende zÿn/ alſulc ende indien hebben ſullen/ dat ſy die Meyerien oft Vozſterie vooꝛſz. ſelve ſullen houden eñ bedienen: Eñ dat ſy die niemanden vooꝛts en ſullen moghen overgeven / vercoopen/ noch verhueren. Dat ooch die Meyers oft Vozſters die Vꝛunten houden/ ende ooch andere Ambachteren op ten platten Lande/ die macht hebbende Luyden Recht te doen gheſchieden / goede ſeeckere bozghe

ſullen moeten ſetten/ ſonder vertreck/ eer ſy haer Ambachten ſullen moghen aenveerden: Ende dat in handen vande Weth daer ſy dienen: Ende tot behoef van een yeghelijcken/ die daer inne eenich ghebreck ſoude moghen hebben.

XXIII.

Item/ dat die Ambachten ende Officien van onſen Lande van Brabandt/ der Juſticien aengaende/ niet verpacht en ſullen worden noch beleent: Maer ſullen die voorſz. Ambachten ende Officien bedient worden/ ghelijckmen van oude tijden in onſe voorſz. Lande die ghewoonlijck is te houden gheweeſt/ ende te bedienen: Ende oft eenighe daer af verpacht worden/ dat alſulcke pachtinghe van ghеender weerden zijn noch blijven en ſal.

XXIV.

Item/ dat wy niet en ſullen ghedooghen/ dat pemandt van onſe voorſz. Landen/ den anderen buyten s'Landts ſal moghen Arreſteren/ Commeren/ noch daghen/ hy en ware voorvluchtich/ ſonder arghelist/ van eenighe ſaken/ hoe danich die ooch waren: desghelijcx ooch ſoo wie van onſe Onderſaten/ den anderen buytens Landts te Campe heyſchte/ te Campe heyſſchen oft roepen dede/ die ſullen verbeuren twee hondert Marcken louter Goudt: Oft anderſins ghecorrigheert worden ter moderatie ende arbitragie van die vanden Rade van Brabandt.

XXV.

Item/ oft pemandt van onſe Onderſaten/ onſen Lande van Brabandt/ oft van Overmaſe/ oft d'Ingeſeten der ſelver/ ontſeyde/ hoofde/ Lande: oft voorſtaen ons als Hertoge van Brabant/ Limbourgh ende Heer onſer Landen van Overmaſe/ ende der ſelver onſer Landen van Brabant/ van Limbourgh/ ende van Overmaſe vpanden/ weteus ſecours dede/ hulpſde/ oft hoofde/ dat die ſal verbeuren lijf ende goet: Ende wy en ſullen hem ooch nimmermeer ons voorſz. Landt van Brabandt moghen wedergheven/ ſonder conſent vande drie Staten deſſelfs ons Landts: Ende oft wy dien gracie deden/ dat ſulcke gracie van ghеender weerden zijn en ſal.

XXVI.

Item/ waert dat eenige Vrouwe oft Joffrouwe ontſchaeckt worde/ die crete: oft datmen metter waerheyt bevonde dat teghen haren danck ware/ ende dat ſy bynden man ſittende bleef/ ſoo ſullen wy heur Haven in't geheel hebben/ ende heur erve alſoo langhe als ſy leeft: Ende nae heur doodt/ ſoo ſal heur erve weder gaen daer ſy ſchuldich is te gaen: Ende ſoo verre ſy by den Man niet ſittende en bleve/ ſoo en ſullen wy heur have/ noch heur erve niet hebben: Ende ſal dien Man die ſulcken ſchaeck dede/ ende alle zijn hulperen/ ende desgelijcx de ghene die hem wetens binnen onſen voorſz. Lande ſecours dede/ hulpſde/ hoofde/ verbeuren hen lijf ende goet tot eeuwigen daghe/ ſo verre als ſy dat verbeuren mogen. Ende waert dat pemant eenich onbejaert kindt/ het ware knechtken oft meyſken/ ontſchaecte oft ontleyde/ ſoo ſullen die ende heur helperen verbeurt hebben haer lijf ende goet/ ſonder verdrach: ende daer tegen en ſal niemant verantwoorden hebben met ſinte Peetermanſchappe/ Poorterien/ Schepenen brieven/ oft anders/ maer die ſalmen handelen nae de rechten vanden Lande.

XXVII.

Item/ datmen niemant bedragen en ſal/ noch bedragen mogen dat hem onſtade doen ſoude moghen van quetſure noch van doot ſlage/ indien hy hem der waerheyt

hept getrooſten derre/ ende tot zynder onſchult comen wille/ totter tijt toe/ dat hy verwonnen ſy behoudelijc dat d'Officier vander plaetſen den ſelven ſal mogē appreheuderen/ eñ houden inder gevanckeniſſe/ eñ die goeden vanden ſelven houden in bewaerder handt/ ende tegen den ſelven procederen tot Diffinitiven/ het ware van Condemnatie oft Abſolutie. XXVIII.

Item/ dat alle onſe goede lupden ende onderſaten van onſe Steden ende Landen van Brabant ende van Overmaſe/ van alle kennelijcke onghevallen/ die hen aen heuren perſoon/ oft van heure kinderen/ dienaren/ boden/ oft hupſghenſin/ ſoude mogen ghebeuren/ hoe ende in wat manieren dat waer/ daer af ſy oft eenighe van hen/ van lijve ter doot quamen/ ſonder eenige voorgaende ſchult/ ſullen ſtaen ende blijven vry ende onbelaſt van eenighe verbeurten oft confiſcatien van heare goeden: Dan welcken ongevalle/ die Wethouderen vander plaetſen/ ten verſoecke vanden Officier aldaer/ die ſaecken ſullen aenſien ende viſiteren. Ende dat ghedaen vercleeren oft dat voor ongeval ſal behooren gehouden te worden oft niet: Ende t'ghene dat ſy dien aengaende vercleeren ſullen/ ſalmen ſchuldich zyn tachtervolgen: Ende ſoo verre daer eenige voorgaende ſchult bevonden worde/ ſullen die Wethouderen vander plaetſen den ſchultbarighen moghen punieren extraordinarelijck/ naer ghelegenthepdt vander ſaecken.

XXIX.

Item / ſoo wat Steden / Vryheden / Heerſchappijen oft Fortreſſen/ die wy winnen ſullen met ghemeynen oorloge oft met gemeyne Heeren upt onſen voorſ. Lande van Brabant/ op wat Heeren dat ſy/ dat die blijven ſullen eñ toebehooren onſen ghemeynen Lande van Brabandt voorſz. ſonder wederkeeren. Ende dat die pleghen ſullen des geens dat onſen ghemeynen Lande ſchuldich is te pleghen/ ſonder ſchepden: ghelijck den voorſz. onſen Lande van Brabandt.

XXX.

Item/ ſoo wie Meeringhe oft palinghe begheert binnen onſen voorſz. Lande van Brabant oft Overmaſe/ dat wy die hem ſullen doen geſchieden teghen ons/ ende een pegheliicken. XXXI.

Item/ datmen ſinte Peetersmannen/ eñ die gene die van ſinte Peetermanſchappe zyn/ handelen ende houden ſal/ gelijckmen die van rechts weghen ſchuldich is te handelen ende te houdene. XXXII.

Item/ waert ſo dat eenige twee partijen/ Leeckelupden zynde/ dinghende worden van eenighe goeden binnen onſen voorſchreven Lande ghelegen: Eñ die voorſchreven partijen daer af in vonniſſe comen waren: Soo dat die eene metten vonniſſe verloze/ oft t'ghene daer queſtie om waer/ hem ontwyſt worde: Ende hy dan voordts overgave eenighen Prieſtere/ Clerck oft andere Gheeſtelijcke perſoonen/ oft oock jemanden anders/ om den genen bupten s'Lants te crepten oft te Moetpen/ die voorſchreven vonniſſe voor hem hebben ſoude: Oft oock pemant binnen onſen voorſchreven Lande gheſeten / die ſaecken te voorderen hadde oft pemandt voe binnē onſe voorſz. Lande geſeten die ſaken overgave aen pemanden anders/ om zynen wederman bupten s'Lants te creptene/ oft te moepene: dat de gene des eenich deden/ ſullen verbeuren twee hondert Marcken gouts: oft anderſins gheexrigeert worden ter arbitragien ende moderatien van die van onſen voorſchreven Rade van Brabandt. XXXIII.

Item/dat elckermal zijn selfs goet sal moghen hoeden ende doen hoeden/ende daer toe honden houden/ die voeten onghecort/ sonder Calengieren:Ende waert soo dat eenich wilt den hals brake / oft ghequest ware vande honden / datmen alsoo sal laten ligghen:Ende eten dat der luyden honden/ dat sy daer af onbeschadicht zijn sullen. Ende dat voorts elck man sal mogen jagen Hasen ende Vossen/ alle Brabandt deure/sonder Calengieren:Ende desghelijcx Conijnen buyten vrije waranden : Ende oock met vogelen over al vlieghen / sonder Calengieren.

XXXIV.

Item/ dat voortaene/ alle Ridderen/ Knapen ende goede Luyden binnen onse Steden ende Landen van Brabandt geseten sullen mogen jagen alle Brabandt deure in zijnen saeysone allerhande groot wildt sonder Calengieren:uyt gheschepden inden waranden/wouden ende bosschen van Zonien van Zaventerloo/van Grootheyst/van Meerdale ende van grooten Houte. Ende om dit punct vast ende wel gehouden te wordene/soo hebben wy gelooft ende gesworen/gelooven ende sweeren als voore/dat wy daer tegen nemmermeer gebodt/verbodt/noch bede doen noch stichten en sullen/noch laten geschieden in eeniger voegen oft manieren: Daer mede dese selve puncten / eenigherhande stoot oft letsel gheschieden soude moghen/ oft ghedaen worden.

XXXV.

Item dat voortaene binnen onsen voorschreven Lande van Brabandt gheen waranden zijnen sullen/noch gehouden worden/dan die vrije waranden geweest hebben/van datmen schreef M. Drie hondert ende sevenentsestich/ ende diemen te leene soo lange ontfangen heeft vanden geenen daer dat behoort:behoudelijck dat de goede Luyden daer af gheen onredelijcke schade ghedaen en worde.

XXXVI.

Item/ datmen gheen schuldt te woutrech oft bosch rechte trecken en sal. Dan schuldt comende van Coopmanschappen van Houte / ende van Bossche / van Ouden Bosschen ende Wouden des Princen vanden Lande / oft van andere Bosschen ende Wouden/ die van ouden tijde te Woutrechte ghestaen hebben.

XXXVII.

Item / datmen in onsen Walschen Lande van Brabandt hebben sal eenen goeden eersamen Baillyu / gheboren in onsen Lande van Brabandt : Ende dat zijne Clerck ende onder Ambachteren/ ende desghelijckx onse Ambachteren ende Rechteren van onsen anderen sesse groote Ambachten / sullen zijn van onsen Lande van Brabandt gheboren. Ende dat het Hof van Genepien sal gehouden zijn ghelijck dat plach hier voortijdts te wesen : Soo dat niemandt die daer te doene heeft/ en worde ghehandelt buyten weghen van Rechte.

XXXVIII.

Item / dat oock mede voortane / onse Smalreheeren/ Ambachteren/ Rechteren ende Rentmeesteren / particuliere van binnen onsen Lande van Brabandt voorschreven gheboren sullen moeten zijn / sonder dat sy sullen moghen doen/ oft laten bedienen / die voorschreven heurlieder officien / met oft by eenighe uytlanders / van wat qualiteyt dat sy souden moghen zijn. Ende desghelijckx sullen oock die Castelleynen van onse Sloten des voorschreven ons Landts van Brabandt / zijn gheboren Brabanders : Het en ware / dat sy stammen inden selven onsen Lande besaten van heurs selfs oft van houwelijckx weghen.

XXXIX.

Digitized by Google

XXXIX.

Item/ dat wy onse gereformeerde bancken van Santhoven ende van Uccle/ in state sullen houden/ soo als die nu zijn/ ende het behoort: Ende dat onse Schepenen van Uccle heure Residentie houden sullen binnen onser Stadt van Brussele.

XL.

Item/ dat onse Stadt van Antwerpen/ metten bewijsenisse daer toebehoorende/ tot eeuwighen daghen vergadert sal blijven tot onse goede Steden ende Lande van Brabant/ in alder voegen ende manieren/ die was ten tyde/ doen sy van Brabant/ gescheyden worde: Ende desgelijcx onse Stadt van Nivelle: ghelijck die tot hier toe geweest heeft.

XLI.

Item/ dat wy onse dachvaerden/ die wy voortane onse Staten ende Lande van Brabant eñ van Overmase beschryven sullen altijts veerthien dagen voor den dach dat die dachvaert gehouden sal worden/ onse voorsz. Staten ende Landen sullen doen beschrijven. Het en sy dat die saken (daeromme wy die dachvaerden houden wouden) groote haeste heyschten om ontcommert te wordene: Ende dat wy die dachvaerden sullen doen legghen tot sulcker ghelegender plaetsen binnen onsen Lande van Brabandt/ daer onse voorsz. Staten vrijelijck ende onbesorcht comende zijn ende keeren moghen. Ende dat een yeghelijcken vanden Prelaten/Baenroetssen/Edele/Steden/ eñ vrijheden/onse voorsz. Lande van Brabant ende van Overmase/ voor ons oft elswaert/ daer dat behoort/ te samen oft besonder/ heuren last sullen mogen seggen oft opdoen/ eñ daer mede gestaen/ sonder eenighe indignatie oft vervolch van ons oft van yemanden anders daer af te geerijgene: Ende sonder daeromme van ons wedersien te wordene in eeniger wijs. Eñ oft hen/oft eenige van hen daeromme van yemandē iet wedervoere/dat geloven wy te nemen aen des geens/oft der geenre die dat doen sullen/ lijf ende goet sonder verdrach.

XLII.

Item/ dat wy altijt ghedingen van onsen leenen ende die ghenechten daer toe dienende/ ordineren ende setten sullen/ ter plaetsen/ daer wy binnen onsen Lande onse residientie doen sullen: Alsoo dat partijen van den selven gedinge met heuren getuygen ende andere gereetschap hen dienende/ aldaer gevuegelijck comen mogen: Ende soo wanneer ons gebeuren sal/ buyten onsen Lande van Brabant te wesene soo sullen wy Mechtigen eenen eerbaren man/ het sy onsen Drossaert van Brabandt/ oft eenen anderen die Raedt in Brabandt zijn mach/ die welcke in onser absentie/ ende alsoo lange ons gelieven sal/ ontfangen sal die leenen van ons roerende: Ende in absentien van ons/ die genechten van onsen leenrechten houden/ ter plaetsen daermen die residentie houden sal van onse raetcamere: Ende sal alle t'ghene dat aen die leenen cleven mach/ mogen doen/ ghelijck dat wy selve souden mogen doen/ oft wy tegenwoordich waren sonder enimer yet te gheven/ oft quijt te schelden.

XLIII.

Item/ dat wy onse vrije Jaermarckten/binnen onser Stadt van Antwerpen/ sullen vrijen eñ doen vrijen te water eñ te Lande van persoonen eñ goeden/binnē allen onsen Landen/ Heerlijcheden/ machten ende ghebieden: Ende oft by onsen Schouteren ende Wethouderen onser Stadt van Antwerpen ten tijde zijnde de voorsz. Marckten om eenighe saken/ eenen redelijcken tijt verlingt worden van xiiij. nachten oft daer onder: Soo gelooven wy die selve Marckten/inden voorsz.

 verlinghe

verlinghe/ alsoo vry te houdene ende te doen houdene/ghelijck wy buyten den tijde vander principaelder Merckt schuldich zijn te doene.

XLIV.

Item / dat wy onse vrije Jaermerckten van onse Steden van Breussele ende Antwerpen / ende desghelijckx de vrije Jaermarckt vande Stadt van Berghen opden Zoom niet en sullen doen noch laten turberen oft quetsen/by eeniger executien. bevelen oft verboden: Het sy met brieven van mercken/Cōtremercken/Arresten oft dierghelijcke / die wy ter contrarien souden moghen verleenen: In desen uytgescheyden onse propre schulden: Ende oock mede die ordinantie by ons ghemaeckt oft te makene op't stuck vander Munten / welcke ordinantie wy willen onderhouden hebben/soo wel inde voorschreven Jaermarckten/als daer buyten/ om die overtreders van dien ghestraft ende ghepunieert te zijne.

XLV.

Item/ dat wy die natien in onsen Lande van Vlaenderen heur statie houdēde van nu voortane gheen privilegien oft vrijheden gheven noch verleenen en sullen/ die eenichsins ten achterdeele oft preiudicie comen mochte / onsen Lande oft inghesetenen van Brabandt.

XLVI.

Item/ dat wy de inghesetenen ons voorsz. Landts van Brabandt/heure goeden die sy in eenighe van onse andere Landen oft ghebieden hebben oft namels vercrijghen sullen ende daer vruchten daer af sullen doen / en laten ghebruycken/ peyselijck ende vredelijck: niet tegenstaende eenige geboden oft verboden die daer op ter contrarien ghedaen mochten worden: Ende desgelijcx dat die Coopluyden ende ingesetene van allen onse Landen eñ heerlickheden/machten ende ghebieden met heure goeden ende coopmanschappen onder malcanderen sullen mogen wandelen/verkeeren/coopslagen: Ende heure goeden brengen ter marckten ende/venten/ daer hun dat best sal ghelieven/ op heuren gherechten Tol ende onghelt.

XLVII.

Item/dat wy sullen doen houden ende blijven aen onsen Lande van Brabant/ eñ in houden desselfs ons Landts onverscheyden/die Landen/Sloten ende Steden van Heusden ende S. Geertruyden Berghe / met allen heure Toebehooren: In dien wy dat met rechte ende bescheede doen mogen. Oft ten minsten sullen die houden oft doen houden aen ons voorsz. Landt van Brabandt/ soo langhe dat het gheldt datmen redelijck daer af schuldich is / byde om die costen ende schaden wille ghedaen ende gheleden/om sinte Geertruyt Berghe te beleggene/ende Heusden inne te nemene ende te besettene als anders / deuchdelijck gheheelijck betaelt ende weder ghegheven sal worden.

XLVIII.

Item / oft gheviele dat die Steden van Hollandt ende van Zeelandt / sulcken tractaet als tusschen hen eñ de Pensionarisen van Brabant gemaect en overdragen is niet en onderhielden oft navolgich en waren: Dat wy van de Pensionarissen inghesetenen ons Landts van Brabandt/lijfpensien/opte voorschreven Steden van Hollandt ende Zeelandt hebbende/in allen onse Landen/Heerlickheden ende ghebieden / over die inghesetenen vande voorschreven Steden van Hollandt ende Zeelandt volcomen Recht sullen doen ende laten geschieden ghelijck oft van eenighe andere schult ware.

XLIX.

Item/voorts hebben wy desen voorschreven vāden Staten ons Landts van Brabandt

Brabandt ende van Overmase voorsz. ghelooft ende gelooven met desen dat ons Landt ende Stadt vanden Grave/ metten Lande van Cuyck/ Kessel ende Open (soo verre alst nae recht ghebeuren mach) altyt blyven gheannexeert ende geincorporeert sullen zyn/ aen ende tot onsen voorsz. Lande van Brabandt: Ende dat die Ingheseetene vanden voorsz. Lande ende Stadt vanden Grave metten voorschreven Lande van Cuyck/ Kessel ende Open/ heur Ressort hebben sullen aen onsen Rade van Brabandt/ sonder daer af eenichsins gheschepden te worden.

L.

Item/ dat alle Cooplupden van wat landen oft natien die zyn/ alsoo wel van buyten s'Landts als van binnen/ met hemne goeden ende coopmanschappen sullen moghen varen/ vlieten/ gaen/ converteren/ verkeeren/ cooper/ vercoopen/ pepselyck ende vredelyck in onsen voorsz. Lande van Brabandt ende van Overmase/ beyde onder ons ende die smalle Heeren vanden selven onsen Lande in wat Steden oft plaetsen hen dat binnen onsen voorsz. Lande best ghelieven ende gheleghen sal zyn/ op heuren Tyol ende ongheit: Sonder dat die voorz. Cooplupden sullen moghen bedwonghen worden met eenighe Restricten/ ghebooden/ oft verboden/ oft andersins hen coopmanschappen oft negotiatien te moghen doen/ mere in een particulier plaetse dan in andere. Ende dat die voorsz. Cooplupden heur woonstadt ende Residentie sullen moghen kiesen/ nemen ende houden/ binnen onsen voorsz. Lande/ tot alsulcken plaetse/ als hen ghelieven sal/ sonder ter causen van eenighen stapele oft andersins/ in heuren vryen wille/ in eenigher manieren belet te moghen worden. Behoudelyck dat t'ghene des voorsz. is/ niet voordere en sal moghen ghecrtrendeert worden dan totten stapelen/ die nu binnen desen onsen Lande van Brabandt zyn.

LI.

Item/ dat wy met en sullen ghedoogen noch laten gheschieden/ dat eenige van onse Onderseten van onse Landen van Brabandt ende van Overmase/ om Civile saken in eenige Sloten/ binnen den selven onsen Lande gevangen oft ghehouden sullen worden: Maer dat die hen ghevanckenisse sullen houden inde vroenten vander plaetsen daer die aengetast sullen syn: behalven in plaetsen daer geen vroenten en zyn. Ende dat niet te min stellende beyde voorsz. ghevanghenen van Civile saerken tot cautie/ van te rechte te staen ende t'ghewysde te voldoen/ ter plaetsen daer ende alsoo dat behoozen sal/ men die staken sal. Het en ware dat sy gevangen waren voor ghewysde dinghen oft voor onse proprye penninghen ende schulden.

LII.

Item/ dat een yeghelyck van wat state oft conditie hy zyn sal/ mogen visschen op de Reviere vande Tennen/ soomen plach oft mochte doen/ ten tyde van onsen verouder Vader/ wylen Hertoghe Philips die Godt ghenade.

LIII.

Item/ so wanneer onse ende onser vassalen Officieren ghevangen sullen hebben pemant te water oft te lande/ die eenen anderen zyn goet/ gelt/ oft have gestolen/ gerooft/ ghenomen/ oft ontvreemt hadde/ ende t'selve goet noch hadde/ oft in synen name wiste onvertiert: so en sal dat goet niet verbeurt zyn/ maer de gene van de voorsz. Officieren/ daer onder dat sal ghebeuren/ sal ghehouden worden dat der partyen/ dien dat gestolen/gerooft/ genomen oft ontvreemt sal wesen/ te restituueren oft doen restitueren. So verre als die partye dat goet wettelyck zyn maete/ ende

te/ ende dat wettelijck bleeck zijn te zijne: Behoudelijck datmen den Officier/ die den aentast van sulcken persoon sal ghedaen hebben/ sal ghehouden zijn daer af sijnen redelijcken salaris te gheven/ ter discretie vande Wethouderen vander plaetsen daer dat ghebeuren sal.

LIV.

Item/ datmen voortaen niemanden geene vrijheden van Steden oft andersins hebbende onder ons/ noch vassalen en sal mogen aentasten/ noch vanghen/ die ter goeder name ende fame staen: d'Officier vander plaetsen en sal eerst volcomen informatie genomen hebben vander suspitie/ daeromme hy dien aentasten ende vanghen soude willen. Ende datmen niemant ter scherper examinatien en sal mogen stellen oft pijnighen/ d'Officier en sal zijn informatie de Wethouderen vander plaetsen ghethoont hebben/ ende hy en sy met vonnisse vande Wethouderen daer toe ghewesen het en ware van crime: Ghepriviligeert/ ende daer af die Wethouderen vande Steden oft vanden platten Lande/ geen kennisse en soude behoozen te hebben: Maer daer af die kennisse ons oft onsen voorschreven Rade soude toebehoozen.

LV.

Item/ dat wy van nu voortaen tot eeuwige daghen geen Drossaert/ Amptman/ Schouteth/ Meyere oft andere Officieren ons Landts van Brabant upt crachte van transpoorte oft procuratie/ die sy van pemanden soudē mogen hebben oft aennemen/ arresteren/ commeren oft belasten en sullen moghen binnen heuren bedrijve/ by hen oft by eenige andere/ eenige jnghesetene vandē selven onsen Lande/ oft heure goeden: Wt saken van eenighe schulden die de Steden/ vrijheden oft Dorpen schuldich zijn van lijf-pensien/ renten oft andere schulden: ende oft sy die contrarie deden/ dat t'selve van onweerden zijn ende wesen sal: ende daer toe aenden Heere daer onder dat het ghebeuren sal/ verbeuren thien Andries guldens.

LVI.

Item/ datmen geen Abdijen/ Prelaturen oft dignitepten van onsen Lande van Brabant/ van nu voortaen incommanden en sal gheven/ doen oft laten geven in grender manieren. Ende dat wy alle neerstichept sullen doen om reductie te ghecrijghen ende te hebben aenden stoel van Roome vande Annaten van alle Clooosteren ēn Godtshupsen die daer in beswaert moghen sijn oft souden moghen worden/ meer dan sy hier voortijdts hebben beswaert geweest. Behoudelijck dat die Prelaten/ Godtshupsen ende Clooosteren voorsz. die costen die behoeven totte selve Reductien sullen betalen/ ende furmeren.

LVII.

Item voortz soo hebben wy geconfirmeert/ ēn geratificert/ confirmeren ēn ratificeren allen onse Prelaten/ Godshupsen/ Clooosteren/ Baenroetsen Ridderen/ Steden/ Vrijheden ende alle andere onse Ondersaten: ende goede Luyden onse Landen van Brabant ende van Overmase ende alle heure Rechten/ ende Vrijheden/ Privilegien/ Charteren/ Costumen/ usancien ende heerbrenghen/ die sy hebben ende hen van onse voorvaderen: Hertoghen ende Hertoginnen/ ghegeven verleent ende besegelt zijn: Ende ooch de gene die sy gheuseert/ ghehanteert/ ende herbracht hebben/ ende besonder den TOEBRIEF by den voorsz. wijlen Hertoge Philips onsen over-ouder-Vadere/ de voorschreven drie Staten verleendt/ ten tijde van zijnder INCOMST, van den datum/ dat die brieven vander selver INCOMST zijn: desgelijcks TWEE andere BRIEVEN, hen by den voorschreven

wijlen

wijlen onsen over ouder Vader verleent/den eenen van der dagen Duysent vierhondert eenenvijftich/twintich dagen in Septembri: Ende den anderen vanden jaere M. vierhondert ende sevenenvijftich/xviij. dagen in Novembri: ende desgelijx de twee ADDITIEN vāde BLYDER INCOMST ons Heeren des Keysers d'eene gegeven te Gent/ vander daten des xij. daechs van Aprille inden jaer M. D. ende vyfthiene nae Paesschen: Ende d'ander ghegeven te Brugge/ den xxvj. dach van Aprille/ in't selve jaer. Ende ghelooven hen die alle ghemeynlijck ende elck besondere/ soo verre de selve tot observancien staen ende observeerlyck zijn/ vast ende ghestade te houden eeuwelijck/ voor ons/ onse oiren ende nacomelingen/ sonder breken oft daer tegen te doen/oft laten gheschieden/in eenigher manieren.

LVIII.

Item/ gheloven hen voorts meer/ voor ons/ onse Oiren/ ende Nacomelingen/ dat wy nimmermeer allegeren/ noch voorts brenghen en sullen noch doen allegheren dat wy die voorsz. Vrijheden/ Echten/ Privilegien/ Charteren/ Costuymen/ Vsancien ende heerbrengen/die wy hier vore in't ghemeyne geconfirmeert hebben ende gheratificeert/ niet schuldich en souden zijn te houden: mits oft uyt dien/ dat wy hen die puncten ende articulen/ hier vore in't besondere/ oft in't speciael/ niet ghegheven verleent oft ghelooft en hebben: D'welck wy niet en willen dat hen daer aen eenich letsel/ hinder/ oft prejudicie innebrenghen oft draeghen sal. Ende om dat wy willen ende begheeren/ dat alle die voorsz. Puncten/ Articulen/ Giften/ Ghelooften/ Confirmatien ende Vasticheden/ vast ende ghestade ghehouden worden ende blijven/ sonder breken tot eeuwighen daghen: Soo hebben wy die al ghemeynelyck de Prelaten/ Cloosteren/ ende Godtshuysen/ Baenroetssen/ Ridderen/ Steden/ ende Vrijheden alle onse goede Luyden ende Ondersaten der voorschreven Landen van Brabandt ende van Overmase/ heure Oiren ende Naecomelinghen/ ghelooft in goeder trouwen/ ende op't heylich Evangelie lijflyck ghesworen/ voor ons onse Oiren ende Naecomelinghen/ nae d'aflijvicheyt ons voorschz. Heere ende Vadere vast ende ghestade te houdene/ ende daer teghen nimmermeer te doene/ te doen doene/ noch laeten gheschieden/ in eenigher manieren. Ende waert saecke dat wy onse Oiren ende Naecomelinghen hier teghen ginghen/ quamen oft deden/ by ons selven oft yemanden anders/ in al oft in deele/ hoe ende in wat manieren dat ware: Soo consenteren wy ende willecoirden onse voorsz. Prelaten/ Baenroetssen/ Ridderen/ Steden/ Vryheden/ ende alle andere onse voorschz. Ondersaten/ dat sy ons onse Oiren ende Nacomelinghen gheenderhande diensten doen sullen noch onderhoorich wesen/ in gheenderhande saecken die wy behoeven/ oft die wy van heur begheeren oft versoecken mochten totter tijdt toe/ dat wy hen alsulcken ghebreck als te hans hier voren gheroert is/ wederdaen/ verricht ende daer af volcomelijck afghelaten ende verteghen sullen hebben: Daer toe wy willen decerneren ende vercleeren dat terstont alle Officieren ghestelt ter contrarien deser MYNDER INCOMST sullen verlaten zijn. Ende dat voorts oock alle t'gene dat nu voortaen ter contrarien van des voor gheroert staet/ gheattenteert mocht worden/ van gheender weerden zijn noch ghehouden en sal moghen worden/ in toecomenden tyde: Ende al sonder arghelist. In welcke dinghen Oirconden ende eeuwigher vasticheyt hebben wy Keyser ende Prince voorsz. onse Seghelen hier aen doen hanghen. Ghegheven in

 onser

onſer Stadt van Leuven/ den 6. dach van Julio/ in't Jaer ons Heeren. M.C. xlix. van onſen Keyſerrijcke van ons Raerle het xxx. Ende van onſe Rycken van Caſtillien ende anderen xxviij. Aldus ondertreckent CHARLES PHILIPPES. Ende daer onder ſtont noch geſchreven BYDEN KEYSER ENDE MYN HEERE DEN PRINCE. Ende ghetreckent by den Audiencier ende eerſte Secretaris. Verreycken. Ende was deſen voorſchreven Brief gheſeghelt met Keyſers ende des Princen Seghelen in roode Waſch in goude ende ſwerte zijde ſnoeren. Ende onder ſtont noch gheſchreven: Ghecollationeert ende bevonden / accorderende met zijnen Originalen.

By my Ian Facuwez.

DIE EERSTE ADDITIEN DES Princen van Spaengnien, Hertoge van Bourgoingnien, tot zijnder blijder jncompſte.

KAERLE by der gratien Godts Prince van Spaengnien / etc. Ende alle de ghene die deſen onſen BRIEF ſullen ſien oft hooren leſen/ Salupt. Alſoo als naer diverſche dachvaerden die wy hebben ghehouden metten drie Staten / om ons te hulpe te comen inde ſaecken van onſer BLYDER INCOMSTE vanden ſelven Lande van Brabandt gedaen/ ende ſonderlinghe om te verhalen alſulcke hondert dupſent goude guldens/ als wy onſen lieven Heere ende Grootvader / de Keyſerlijcke Majeſtept roogheſept hebben te gheven / voor de coſten ende laſten by zynder Majeſtept gheleden / duerende den rijt van onſer Hombozien. Ende voorts t'derdendeel van twee hondert ende vpftich dupſent goude guldenen ghelooft met Vrouwe Iſabelle onſe Suſtere / in't tracteren vanden houwelijckc metten Coninck van Denemarcke.

Ende om t'onderhouden van onſe Staten ende andere groote ende menichvuldighe laſten/ die wy over lanck gehadt ende gheleden hebben / ende noch daeghelijcr hebben ende lijden moeten/ in't ſenden ende deputeren diverſche groote Ambaſſaten/ aen diverſche Coninghen ende Princen. Ende om alle de welvaert ende beſoyn van alle onſe Landen / ende beſonder ons Landt van Brabandt in goede Ruſten/ Vreden/ Eendrachticheden / ende Juſticien te houden: onſe ſonderlinger Beden ende eerſte begheerten ons willichlijck ende liberalijck gheconſenteert hebben ende ghewillecoirt / de ſomme van hondert ende vpftich dupſent Rijnſche guldenen s'jaers: drie jaren lanck duerende: eicker der voorſepder Rijnſguldenen te veertich grooten vlaems gherekent: in alſulcken penninghen/ als eicken termijn van betalinghen in onſen voorſepden Lande van Brabandt cours ende loop hebben ſullen. Soo doen wy te wetene dat wy betrouwende heure ghetrouwicheyt: dienſt ende bpſtant/ heure voorſz. conſent / ende goede gunſt ſeer danckelijck ontfanghende de voorſchz. drie Steden wederomme tot heurder oodtmoedigher be-

den

den gheconſenteert hebben/ ende conſenteeren midts deſen onſen BRIEVE, voor ons/ onſe Oiren ende Naecomelinghen/ Hertoghen ende Hertoginnen van Brabandt/ onder andere ſaken/ die puncten ende Articulen hier naer volghende.

I.

Ten eerſten gheloven wp hen in Princelijcke woorden/ dat wp van ſtonden aen ſoo veel doen ſullen gelijck wp alreede begoſt hebben te doen: dat alſulcke voetknechten ende ander volck van wapenen/ als nu liggende zijn inden quartiere van Leuven/ ende vanden Boſſche/ verlogeren ſullen/ ende vertrecken buyten onſen voorſz. Lande van Brabandt. Ende daer buyten blijven ſullen/ het ſp metter minnen/ goede onderwijſe/ofte met fortſen. Ende hen beſchudden van andere volcken van wapenen/ dat ſp binnen onſen Lande niet meer comen en ſullen: Soo dat die goede Luyden op't platte Landt gheſeten/ daer by niet beſchadicht en ſullen werden.

II.

Item/ dat onſe voorſeyde Bede ons ſal worden betaelt/ inde handen van onſe Rentmeeſters/particulier van elck quartier reſiderende in onſe Hooftſtede. Te weten/ tot ſes termijnen voor de voorſz. drie jaren: daer af den eerſten termijn vallen ende verſchijnen ſal ſint Janſmiſſe: Anno M.D. xv. naeſtcomende: den anderen ende tweeden termijn/te Kerſmiſſe daer naeſt volgende:ende alſoo voorts van jare te jare/ de voorſz. drie jaren lanck gedeurende. Elckr jaers hondert ēn vpftich duyſent Rijnſche guldens courant.

III.

Item/ dat die Penningen van deſen Conſente ſullen worden opgeheven naervolgende de INSTRVCTIEN VANDER BEDEN vanden jare van een ende vpftich ende der andere INSTRVCTIE, ghemaeckt op't heffen vande bede het ſy in't generael/ofte in't particulier. Eñ is in deſe te verſtaen/ſo verre eenige van deſe Hooftſteden mette Steden/ Vrijheden ende Dorpen van heure quartiere eenich accord oft verdrach/ hier voortyts behoorlijck hadden ghemaeckt/ oft maken voor den toecomenden tijdt/ op de betalinghe ende vervallen van allen beden ende laſten/ die ſullen blijven onderhouden/ ende gheachtervolcht worden.

IV.

Item/ dat wp binnen den voornoemden tijdt van drie jaren/ de voorſchz. drie Staten/ noch gheen van hen en ſullen aenſoecken/ begheeren noch moleſteren om eenich conſent van bede te ghecrijghene/ ſubpentien te hebben/ oft andere laſten/ hoedanich oft by wat reden men daer toe ſoude moghen voeghen. Ende en ſullen hier en binnen tot eenighen termijn/ die voorſz. ſommen niet moghen anticiperen/ hooghen/ noch de ſelve termijnen corten in eenigher manieren. Ende dat wp oock ons voorſz. Landt van Brabandt ende alle die Onderſaten deſſelfs/ den voorſz. tijdt ghedurende/ bevrijen/ los ende onbelaſt houden ſullen van logeringhen ende uytteringhen van allen volck van wapenen/ ende van allen oorloghen. Ende oft die contrarie van dien eenichſins ghebeurde ſo hebben wp hen gheconſenteert ende gelooft/ datmen die penninghen als dan uytſtaende ende reſterende/ employeren ende beſteden ſal inden ſelve Oorloghe/ ende in't beſchudden vanden Lande voorſept.

V.

Item/hebben wp voorts gheloofft ende toeghelaten/onſe voornoemde drie Staten ons Lants van Brabant/dat wp houden ſullen ende doen houden de ſtraten binnen onſen Lande open ende vepligh. Soo dat die Cooplupden met heure coop-

manſchappen/ waren/ ende goeden ſullen mogen trecken/ ende repſen ter plaetſen daer hen dat ſal ghelieven: In ſulcker voeghen/dat die ſelve Cooplupden daer bp gheen ſchade lijden en ſullen. VI.

Item/ datmen eicker Stadt/ Vrijheyt ende Voorpe/ binnen onſe voorſz. Lande van Brabandt ſal ſtellen/ ordonneren ende ſenden zijnen taxt autentijcke/ ſeſſe weken voor eicken dach ende termijn van betalinge/ naer verſoeck vanden Heerſteden diemen in mepninghe is nu onlanex te doene: Ende d'welck wp hun gheconſenteert hebben te laten gheſchieden/ om die arme Onderſaten niet voorder te belaſten/ dan ſp en behoozen naer recht belaſt te worden. Ende dat oock geen executie en ſal gheſchieden ter ſaken vande voorſeyde bede/ dan naer dat de ſeſſe weken ghevallen ende verſchenen zijn/ naer eicken termijn.

VII.

Item/ dat elcke Stadt/ Vrijheyt ende Voorp/ ſal gheſtaen met wel te betalen zijn boete/ ende gedeelte van deſe toecomende beden/ tot eicken termijne/ naer den voorſz. taxt. Alſoo dat niemandt van hen voor deſ anders ghebreck becommert noch belaſt en ſal worden. VIII.

Item/ datmen eicker Stadt/ Vrijheyt/ ende Voorp/ alſ ſp heure aenghedeelte betalen ſullen/ quitancie gheven ſal/ ſonder heuren coſt.

IX.

Item/ dat die Rentmeeſters/ Officiers oft Bedeſetters gheen partijen bp hun upiſepnden en ſullen/ dan bp ſpecificatien ende declaratien/ vande ſaken waeromme. X.

Item/ dat alle queſtien en gheſchillen/ ſpruptende ter ſaecken van deſer contributien/ het ſp van te hooghe gheſteit te zijn/ oft anderſins hoemen dat ſoude baptiſeren/ ſonder eenighe diſtinctie/ ſullen worden gheſeten/ gheterminneert/ ende beſlicht bp de naeſte Hooftſtadt vande ſelve Hooftſteden van Brabandt/ daer onder alſulcken queſtien gheſchieden ende ghebeuren ſullen. Ende voorts op alle andere puncten/ conditien ende voorwaerden/ die INSTRVCTIEN vander Beden in't voorſz. jaer van een-en-vpftich uptwijſt ende begrijpt/ welcke puncten voorſz. wp aenghezien die groote gunſt/ die de voorſz. drie Staten ons voorſchz. Landts van Brabandt ons ghedaen ende bewezen hebben/ inden conſente ende overgheven onſer voorſz. Beden/ hebben de ſelve drie Staten toeghezept ende ghelooft/ toeſegghen ende ghelooven in goeder trouwen met deſen onſen brieve/ dat wp hen van ſtonden aen ſullen doen expedieren ende overleveren ſonder heuren coſt/ voor ons/ onſe erven ende Nacomelinghen voorſz. dat wp die/ ende alle die andere voorwaerden ende conditien (ghelijck die boven ghezept ſtaen) ende eick beſonder/ volcomelijck ſullen onderhouden ende volcomen bp onſen Cancellier ende Raedtſlupden/ onſen Rentmeeſter Generael van Brabandt/ ende die ghene die ghecommitteert is oft ghecommitteert ſal worden/ de voorſz. bede te ontfanghen/ ende alle andere die dat aengaen ſal moghen: Die wp als nu dat alſoo bevolen te doen: Sonder dat wp daer teghens ſullen doen/ oft comen doen doen/ oft laten comen/ oft geſchieden bp ons ſelven/ oft pemandt anders/in eeniger manieren: Ende dit al ſonder fraude oft argeliſt. Ende behoudelijck altijt onſe Landen ende Steden van Brabant heure Privilegien/Rechten/ Vrijheden/ ende gewoonten/ in heurder volcomender macht. Ende des t'oorconde hebben wp onſen

ſeghele

seghele hier aen doen hanghen. Ghegeven in onser Stadt van Gent/ den xij. van Aprille. Int jaer ons Heeren Duysent Vyfhondert vyftich na Paesschen. Aldus onderteeckent BY MYNEN HEERE DEN PRINCE in zijnen Rade. Ende byden Secretaris/

Haneton.

Die tweede Additie vander blijder incomste des Princen van Spaengnien.

KAERLE byder gratien Godts / Prince van Spaignien/ van beyde Sicilien/ van Jerusalem/ etc. Eertshertoghe van Oostenrijck/ Hertoghe van Bourgoingnien/ van Lotrijck/ van Brabandt/ etc. Allen de ghene die desen onsen brief sullen sien oft lesen/ Salupt. Alsoo onse gheminde die ghedeputeerde vande Steden/ Vrijheden/ ende platten Lande ons Landts ende Hertochdom van Brabant/ naer onse huldinge ende receptie aen de heerlijckheyt desselfs Landt/ ons gepresenteert ende overgegeven hebben gehadt/ sekere supplicatie/ jnhoudende vele ende diversche doleantien ende ghebreken aengaende de policie ende welvaert der selver Steden / Vrijheden / Dorpen/ ende jnghesetenen van dien / begeerende ende versoeckende hen daer op te willen voorsiene/ met behoorlijcke provisie. Wy ghenegen wesende ter beden ende supplicatien vande voorsz. Steden / Vrijheden/ Dorpen / ende Jnghesetenen der selver ende naer dien wy op de voorsz. doleantien ende gebreken jnformatie ende advys ghehadt ende ghenomen hebben van onsen lieven ende getrouwen Cancellier ende luyden van onsen Rade ende rekeninghe in Brabandt: hebben by advys ende deliberatien van onsen lieven ende getrouwen de Cancellier ende Luyden van onsen secreten Rade neffens ons wesende geordineert/ gestatueert ende ghewillecoort/ ordineren statueren/ende willecooren/ midts desen onsen brieve die puncten ende articulen hier nae volghende.

I.

Inden eersten/ dat geen Coopman van nu voortaen vry is op eenighe Tollen/ in onse Landen en sullen dorven in persoone by heur goet zijn te maken. Maer sal ghestaen midts aldaer seyndende behoorlijcke Certificatie oft Tol-brieven autentijcke vande plaetsen daer hy geseten is/ achtervolgende de oude Costuymen.

II.

Item/ dat een yeghelijck vande Steden van onsen Lande van Brabandt die op Octroy van ons ende onse voorvaders eenige Arsijsen oft wech gelt ghegeven hebben/ oft al noch heffen by termijne van jaren t'selve Octroy verlengt sal worden/ naer derpireren ende uytgaen van elcker Stadt den termijn van twaelf jarē lanck: Behoudelijck datmen ons alle jaren dier tijt duerende betalen sal alsulcken Somme van Octroye alsmen ons schuldich is te betalene/ navolgende de brieven daer af zijnde: welcke brieven hen Luyden vernieut sullen worden t'alle tijden/als de selve steden dat versoeken sullen.

III.

Item/dat de Ondersaten onses voorsz. Lants van Brabant inden Bisschopdomme van Luyck ende Camerijck buyten den selven Lande van Brabant gheleghen / voor t'Gheestelijcke gherechte / niet en sullen moghen worden betoghen

 van

van noode zijn sal/ eñ oock mede naer geschreven recht behoort eñ geoorlooft is: Behoudelijc oock onse Steden van Leuven Antwerpen eñ vanden Bossche heure breedere privilegien/ Costuymen ende Vsagien/ tot hier toe gheobserveert.

XI.

Item/ dat een jegelijck van wat staet oft condicie hy sy van nu voortane ghestaen sal/ inde Jaerlijckre betalinghe van alle de goeden/ penninghen te betalene tot sulcker weerden ende prijse als hy costuymelijck is gheweest/ tot hier toe te betalene: Sonder voorder belast te wordene/ vande selve goeden/ penninghen dierdere te moeten betalen: Behoudelijc dat die brieven vander constitutien vande selve goeden penninghen altijdt blijven sullen in heure weerde ende vigeure/ aengaende der principaelder reuten: Ten ware datter eenige vonnissen ghegeven waren ter contrarien: Eñ dat duerende den tijt dat onse beden (ons geconsenteert binnen desen onsen Lande van Brabandt tot onse voorsz. huldinge eñ receptien) loop hebben sal. Ende datmen alle onse/ eñ onse Vassalen Chijnsen oft Renten van oude Guldenen oft Silvere Penninghen/ van oude grooten/ schellinghen/ penninghen/ hellingen/ eñ alle andere hoemen die noemen mach/ niet dierdere oft ten hooger prijse/ en sal moghen stellen oft setten/ dan die nu staen ende Jaerlijcx betaelt worden. Eñ dat onse ondersaten van Brabandt daer mede sullen gestaen.

XII.

Item/ dat van nu voortane onse/ ende der smaelre Heeren Officieren eñ Wethouderen vande Steden/ Vrijheden/ oft Dorpen/ Thollenaren oft wachten van Thollen ons voorsz. Landts van Brabant/ oft heure Dienaren van Justicien: oft ontfange der ondersaten van heuren Officien/ Amptman ende Jurisdictien/ niet en sullen moghen moeyen van corewerden te doene/ houden/ schapen oft ander Beesten te houdene oft te voedene: Schoven/ Vleesch/ Coren oft diergelijcke goet doen/ van onse voorsz. ondersaten te nemene: Noch oock taverne te houdene/ daer mede die Inghesetene van heure Ampten eñ Officien oft andere die met hē te doene mochten hebbē belast souden mogē worden in eeniger manieren. Behoudelijck ende hier inne uytgheschepden/ de oude gepreschribeerde ende gewoonlijcke Rechten/ Emolumenten/ Salarisen ende Accidenten van Rechte/ dienende/ behoorende/ ende de Officieren oft Amptluyden competerende/ ter saecken van heure Ampten ende Officien: Daer sy mede te vreden sullen moeten wesen sonder yemanden voordere te moeyene oft te belastene. Ende oft yemandt vande voorseyden Officieren oft Amptluyden die contrarie dede/ dat die correctie daer af ghedaen sal worden ter plaetsen/ daer/ ende alsoo dat behooren sal.

XIII.

Item/ dat van nu voortane die Cloosters ende Geestelijchedē van buyten ons Landts van Brabandt geenderhande Erffelijcheyt binnē den selven Lande van Brabandt gelegen/ het sy gronden van erven Chijnsen/ Pachten/ oft Renten en sullen mogen coopen oft vercrijgen/ XIV.

Item/ dat geene onberverlijcke goeden/ het sy eygen goeden. Leengoeden/ Emphioteke goeden/ oft Chijnsgoeden in onsen Lande van Brabandt Limborch eñ Overmase gheleghen/ en sullen moghen vercocht/ gecedeert/ oft ghetransporteert worden (by wat sake oft tijtele het wesen mochte tot behoef van eenige Cloosteren/ Godshuysen/ Cappellen/ Collegiē/ oft andere doode handen: Ten ware dat sulcke Coop-

Digitized by Google

Coopingen/ Ceſſien/ Tranſpoorten/oft Tranſmutatien) gebeurden ende geſchieden bp ghemeynen oorlove ende conſente van ons ende de Wethouderen vande Hooftſteden daer onder dat ſulcke vercochte/ ghecedeerde ghetranſporteerde ende getranſmuteerde goeden ghelegen zyn. Ende dat te dien eynde geene Schepenen/ Mannen van Leene/ Laten oft andere Rechteren daer bp noch overſtaen en ſullen mogen/ daer ſulcke Vercoopingen/ Ceſſien/ Tranſpoorten/ oft Tranſmutatien touter dooder hant behoef/ ghedaen ſullen worden. Opte pene van onſer indignatien/ende voorts opte boete ende breuche van een marck Gouts/ te committerene ende verbeurene tot onſen behoeve bp allen de ghene die ter contrarien doen ſullen / ſonder verdrach oft diſſimulatie. Eñ ſoo wes contrarie gedaen gheattenteert/ oft voorts geheert ſal mogen worden/ hebben wp vercleert/ ende vercleren midts deſen/ in hem ſelven te zyne ende te blyvene/ nu machteloos/ ende van onweerden/ ende voor ſulck tot eeuwigen dagen geacht ende gehouden te wordene.

XV.

Item/dat inſgelyck geene onbereurlycke goeden bp ryſtele van generale oft particuliere Succeſſien / bp teſtamenten/ oft eenighe ander uptersten wille/ oft gifte/ het ſy Donatione cauſa mortis. oft van inteſtato geenſins en ſullen mogen toecomen/ ſuccederen: devolveren tot Clooſteren/ Godtshupſen/ Collegien oft andere doode handen/ verſterven. Vercleerende: Inſgelyck alle t'gene des in contrarien van deſen/ bp gemanden gedaen oft geattenteert mochte worden/ t'ſelve te zyne ende te blyven voor nul en van onweerden/ende voor ſulcx geacht te worden/ tot eeuwigen dagen/ als voore.

XVI.

Item/dat onſen Oroſſaert van Brabant/ Prevoſt des Merechaulx/ Warantmeeſter/ Woutmeeſter/ oft andere egene aentaſte oft exployten binnen onſe Stede van Brabant/ en ſullen mogen noch behooren te doene/ dan gelyc ſy naer inhoude heurer inſtructien eñ out heercomen/ gewoonlyck zyn/ behooren/ eñ vermogen te doene. Ontbieden daercomme ende bevelen den voorgenoemden Cancellier eñ luyden van onſen Rade / rekeninghen in Brabandt / die Oroſſaten in Brabandt/ Meyere van Leuvene / Amptman van Bruſſele / Schoutet van Antwerpen/ Marcgrave des Lants van Ryen/ Schoutet van 's Hertogenboſſche / ende alle andere onſe eñ der ſmaelre Heeren/ Richteren/ Juſticieren/ Officieren Dienaren eñ onderſaten/ dien dat aengaen oft aenrueren mach/ heur en Stedehouderen eñ elcken van hen beſondere/ ſoo hen toebehooren ſal/ dat ſy die Borgheren ende Ingeſetenen der Steden/ Bryheden/ eñ Borpen ons voorſz. Lants van Brabant/ ende elcken van hen beſondere/ ſoo verre eenen pegelycken van hen dat aengaet/ doen laten ende gedoogen van deſer onſer gratie/ Octroye/ eñ Statupten midtsgaders vande puncten eñ Artículen voor verhaelt/ ende van allen den inhoudene van dien/ inder beugen eñ manieren/ gelyc dat hier voor geſchreven ſtaet/ ruſtelyc/ vredelyck/ eñ volcomelyc genieten eñ gebruycken : Sonder hen te doene oft laten geſchieden eenich hinder/ letſel oft mopeniſſe ter contrarien. Want ons alſoo belieft ghedaen te hebben. Ende des t'oorconden hebben wp hier aen doen hangen onſen segele. Gegeven in onſer Stadt van Brugge/ den XXVI. dach der Maent van Aprille. Int Jaer ons Heere/ M.D.XV. Aldus onderſchreven/ opte plyche.

By mijnen Heere den Prince in zijnen Rade.

Ende ghetecrchet/

Haneton.